

gode Aar. Han begyndte at tørlægge Søen, gravede et Par Kanaler ud til Limfjorden, anlagde en Dæmning over til Øland, udskiftede Gaardene, drev sit Gods op paa alle Maader. Han havde i 1789 købt det for 90,000 Rd. og solgte det i 1801 for 238,000 Rd. I det hele er Ejendomspriserne paa Bratskov ret betegnende for det danske Landbrugs Historie. I den daarlige Tid, i 20'erne, sælges Bratskov ved Tvangsauktion for 6000 Rd.; ganske vist var der udstykket store Stykker af Jorden, men 6000 Rd.! Køberens Søn overtog Gaarden i 60'erne for 102,000 Rd., det var de gode Aar, der var komne. I 1885 var den steget til 230,000 Kr., men da Køberen i 1893 gik fallit, indbragte Gaarden kun 160,000 Kr., paa ny en nedadgaaende Periode.

Bratskov er en meget gammel Gaard, en af de ikke mange danske Gaarde, der i lange Tider har været i den samme Families Eje, ejet i 300 Aar af Rolfelderne.

Midterfløjen, i to Stokværk af røde Munkesten, stammer fra det 16de Aarhundrede; den har tykke Mure og hvælvede

Kældere og endnu Rester af sine Grave. Til Nørreøkse Sø henlægges Sagnet det i Kæmpeviserne saa ofte omtalte

Bratlingsborg; men der er adskillige andre Egne i Landet, der ogsaa gør Krav paa samme Borg.

Vesten for Bratskov løfter Landet sig til den store Bakkeø, der opfylder det midterste af Hanherrederne, og som bliver højere og vildere, jo længere man naar Nord paa. I Tranum og Lerup Sogne samt i Hingelbjærghøje i Vester Hanherred er der Bakker paa en 260 Fod. De saflige Enge, det dybe grønne, gaar efterhaanden over i Hedens brune og sorte. Og med det højere Terræn kommer Kæmpehøjene; deres Smaakupler kroner næsten hver fremtrædende Bakke. Ofte ligger de sammen i store Grupper, som ved Lunde i Lerup Sogn, hvor 33 Høje danner ligesom en uhyre Kirkegaard. Hvor synes den Tue ringe, som et Par Graverkarle en Gang topper over os, mod disse vældige Jordmasser, som efterlevende Slægt og deres Trælle tuede sammen om den døde Hovding.

Ejendommeligt er dette Bakkepartis nordlige Afald med dets mærkelige Dale, Fossedalen og Langdalen. Der er Landskaber, hvis Mage man

kan finde baade her og hist, Skovsøer f. Eks., der kan ligge i Rold Skov eller i Nordsjælland. Men der er anden Natur, der ikke gentager sig, som kun findes i ét Eksempel, for at bruge et Samlerudtryk. Og til denne Natur for sig selv hører disse Dale. En Gang sete, glemmer man dem aldrig; de er formede saa særegent, at de graver deres dybe Leje i Hukommelsen, ligesom det Vand, der dannede disse Dale, grov sit dybe Løb ned i Bakkerne.

Skjulte og gemte er disse Dale. Man kan gaa oppe paa Højlandet og søge og søge efter dem. Landet er ganske jævnt, det synes at gaa i et. Og saa staar man pludselig paa Randen af en dyb Dal, ved en Skrænt, der synker næsten lodret. Disse Dale, som Bakkerne ikke skraaner ned imod, men som, smalle, er skaarne ud i Højlandet, omtrent som naar man drager en Kniv gennem en Lerklump, er øjensynlig dannede i en fjærn Oldtid af Elve, der har

skaaret sig deres Leje dybere og dybere, hvor der var losere Lag i Bakkerne.

Lidt Norden for Lerup Kirke er der et ringe Væld, det var i Middelalderen den stærkt besøgte Vor Frue Kilde, hvor man valfartede hen Vor Frue Dag, den 8de September. Men hvor der kom Folk til en hellig Kilde, kom der ogsaa Kræmmere og Gøg-

Fig. 39. Fossedalen.

lere og farende Kvinder paa Besøgelsesdagene. Af Kildens Vidunderkraft vokser et Marked frem. Og Kildens Skabning, Lerup Marked, holdt sig, efter at Troen paa Vandets Kraft var borte. Men en ny Tro var kommen i Stedet, den, at intet ret Lerup Marked kunde ende uden Slagsmaal, Saar, Blod og Drab. Og Øvrigheden maatte saa fjærne Markedet fra det farlige Sted og lægge det sønder paa til Skræm Hede.

Har man først fundet Kildevældet, finder man ogsaa nok en Sænkning, en lille Hulvej ned i Bakken, det er den lidet anselige Indgang til Fossedalen. Men saa drejer Stien, en Dal aabner sig, Stien synker dybere og dybere, drejer paa ny og fører ind til en anden Dal. Fossedalen bugter sig ud og ind som et Aaløb. Kommer man oppe fra, fra de bare, træløse Marker, fra Hederne og Lyngen og Flyvesandet, synes denne lune Dal tropisk yppig. Frugtbart Ler danner Sider og Bund, Solen kan ret bage her, hvor Luften næsten staar stille. De lange Sommerdage er